

20 november 2019

nummer 109

Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren

SCHOLING VAN ALUMNI MET GELD VAN DE OVERHEID

Kijken naar plannen om alumni terug te halen naar de hogeschool
En er kan binnen het huidige systeem al veel worden gedaan voor Ad-bezitters

Interessant initiatief van de Vereniging Hogescholen om een plan van aanpak te lanceren met betrekking tot het terughalen van alumni naar de hogeschool, om te bezien welke mogelijkheden er zijn voor her-, bij- of omscholing. Soms gaat het iemand niet echt lukken iets structureels met een bepaalde opleiding te doen en dan is er dit soort werk aan de winkel. Uit de politiek klinken sympathieke geluiden ter ondersteuning, al wordt er wel aan toegevoegd dat dit soort alumnibeleid eigenlijk behoort tot het bestaande takenpakket. Maar als dergelijke vormen van alumni-scholing, zo klinkt het in een politieke context, leiden tot een betere aanpak rond levenlang ontwikkelen en de daarbij behorende effecten, waarom zou er dan geen budget aan kunnen worden opgehangen? Mooi, maar dan heb je het over leerrechten, scholingsbudget, vouchers en alle vormen die er zijn om mensen – iedereen – een zetje in financiële zin mee te geven. Met dit plan van de VH heb je het over een specifieke doelgroep, bovendien over degenen die al – zo blijkt uit de berichtgeving – een Bachelor hebben behaald. Is de overheid bereid om daarvoor geld uit te trekken, naast een eigen bijdrage en aanvullende financiering vanuit de werkgevers¹?

Daarom willen we in dit nummer een poging doen om vooral binnen het bestaande budget op dit vlak iets te regelen voor alumni van Ad-opleidingen. Het betekent dus dat er binnen het bekostigde systeem voor Ad-alumni een aanpak is te vinden voor aanvullende scholing. Of dat ook een vergelijkbare kans betekent voor de private aanbieders wordt aan het eind meegenomen, net als voor een pendant van die poging die wellicht is door te trekken naar Bachelor-alumni.

Uitgangspunt inzet 'rechten'

Bij dit voorstel wordt er vanuit gegaan dat de persoon op zich nog bekostiging oplevert voor een opleiding die op een hoger niveau ligt dan de opleiding waarvan hij een alumnus is². Dat wil zeggen dat de betrokkene zich daarvoor kan inschrijven tegen wettelijk collegegeld en in voorkomend geval de hogeschool door de overheid binnen de bestaande regels wordt bekostigd.

We nemen dus de Ad bij de kop. Daarbij is de uitgangssituatie dat:

- iemand de Ad-opleiding succesvol heeft afgerond
- vervolgens aan het werk is gegaan
- en nog geen gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid om een bacheloropleiding af te ronden.

¹ Degenen die in de periode 2014-2018 hun diploma hebben behaald, hebben recht op een voucher van 2000 euro, te besteden na 5 jaar en uiterlijk 10 jaar erna. Dit geld komt uit het 'studievoorschotfonds'. Ze mogen dit besteden aan erkende opleidingen of delen ervan.

² De overheid stelt dat iedereen in ons land het recht heeft op een bekostigde leerlijn (dus geld voor de instelling) als de volgende stap bedoeld is om een diploma op een hoger niveau te behalen. Daarbij betaalt de betrokkene in het hoger onderwijs het wettelijk collegegeld zolang de opleiding niet is afgerond. In principe moet daarvoor 'geld in kas' zijn, maar uiteraard kent de overheid ook haar statistieken als het gaat om hoeveel mensen die weg doorlopen en doorstuderen, en wanneer en hoe. Mocht alles boven de begroting uit gaan komen, is er dan altijd nog het instrument van 'het verlagen van de vergoeding per student die daarvoor in aanmerking komt'.

Zoeken naar de benodigde scholing

Vervolgens is er een reden voor deze persoon om na te gaan of en hoe het mogelijk is om werk in een andere sector of op een ander niveau te verwerven. Daarbij kan blijken dat scholing nodig is. Dat kan inhouden dat een hbo-diploma is gewenst. Misschien een andere Ad-opleiding, maar het kan ook gaan om een bachelortraject in een niet inhoudelijk-verwante richting.

Dan moeten er keuzes worden gemaakt. Er moet rekening worden gehouden met de persoonlijke omstandigheden, maar ook met de tijd die er is om die switch te maken. Een complete nieuwe bacheloropleiding die vier jaar vraagt, is niet meer van deze dynamische tijd. Uiteraard kan de situatie zich er wel voor lenen, maar dan nog is het een behoorlijke aanslag op de tijd.

Daarom geven we hier een aantal opties mee aan de overheid en alle andere organisaties die zich hebben voorgenomen bij het 'levenlang ontwikkelen' meer flexibele opties in te bouwen. Gebruik van formeel onderwijs, controle en allerlei vormen van verantwoording binnen een stevig opgebouwd systeem, prima. Maar als het leidt tot veel te rigide formats voor leerlijnen, moet een toepoes-achtige list worden verzonnen. En we weten het: dit mag niet leiden tot meer uitgaven dan wat er als zodanig is te verantwoorden binnen het geformuleerde beleid.

Dus op een rijtje een paar opties met een korte toelichting erop, voor iemand die de Ad in bezit heeft en na een aantal jaren werken een switch als nodig beoogt.

1. Volgen van een bachelorprogramma, gericht op onderdelen ervan

Dit houdt in dat er voor maximaal 60 studiepunten een keuze kan worden gemaakt uit een erkende bacheloropleiding, in overleg met de hogeschool. Dat kan uit alle varianten die worden aangeboden. Hierbij kan geen claim worden gelegd op maatwerk, een persoonlijke planning.

Deze onderdelen dienen in een periode van maximaal 2 jaren worden gevolgd.

Na deze 2 jaren vervalt het recht om daarna nog een bachelorprogramma te volgen tegen het wettelijk collegegeld, ook als niet alle onderdelen zijn gevolgd.

Er wordt per semester collegegeld betaald op basis van het aantal studiepunten waarvoor de inschrijving geldt, afgeleid van het wettelijk collegegeld.

De overheid bekostigt het eerste ingeschreven studiejaar.

2. Er mag een tweede Ad worden gevolgd als de eerste Ad-opleiding in 2 jaren is behaald.

Als de nieuwe dan wel te vernieuwen functie ook op niveau 5 is te positioneren, kan het goed zijn om een andere Ad-opleiding te gaan volgen. Als de eerste Ad in 2 jaren is behaald, resteert er nog 2 jaren bekostiging voor de hogeschool. Daarmee kan een tweede Ad worden gestart, ook als de studie door allerlei (persoonlijke) omstandigheden langer gaat duren.

De betrokkene betaalt het wettelijk collegegeld gedurende de gehele studie.

Het recht om daarna een bacheloropleiding tegen wettelijk collegegeld te volgen, komt in dit geval te vervallen. Voor zo'n opleiding dient instellingscollegegeld te worden betaald.

3. Er mogen onderdelen van een tweede Ad-opleiding worden gevolgd als de eerste Ad-opleiding in 3 jaren is behaald.

Als de eerste Ad-opleiding met een jaar vertraging is afgerond, dus in 3 jaren is gedaan, kan de betrokkene ervoor kiezen onderwijseenheden voor maximaal 60 punten te gaan volgen van een tweede Ad-opleiding. Daarvoor is nog 1 jaar bekostiging beschikbaar voor de hogeschool. De persoon zelf betaalt tijdens de gehele studie het wettelijk collegegeld.

In samenspraak met de hogeschool wordt een rooster gemaakt, eventueel verspreid over 2 jaren.

In dat geval betaalt de student collegegeld elke studiejaar de helft van het wettelijk collegegeld.

Hiermee komt het recht te vervallen om daarna een bacheloropleiding te volgen tegen wettelijk collegegeld. Bij inschrijving voor een bacheloropleiding moet het instellingscollegegeld worden betaald en is er geen bekostiging meer voor de hogeschool.

4. Er mogen onderdelen van een tweede Ad-opleiding worden gevolgd als er reeds 3 jaren in het hbo is gestudeerd.

Als de eerste Ad-opleiding in 2 jaren is behaald en vervolgens (al dan niet met een onderbreking) 1 jaar is doorgebracht in een bacheloropleiding, kan de betrokkene ervoor kiezen onderwijseenheden voor maximaal 60 punten te gaan volgen van een tweede Ad-opleiding. Daarvoor is nog 1 jaar

bekostiging beschikbaar voor de hogeschool. De persoon zelf betaalt tijdens de studie het wettelijk collegegeld.

In samenspraak met de hogeschool wordt een rooster gemaakt, eventueel verspreid over 2 jaren. In dat geval betaalt de student collegegeld elk studiejaar de helft van het wettelijk collegegeld.

Hiermee komt het recht te vervallen om daarna een bacheloropleiding te volgen tegen wettelijk collegegeld. Bij inschrijving voor een bacheloropleiding moet het instellingscollegegeld worden betaald en is er geen bekostiging meer voor de hogeschool.

5. *De behaalde Ad-opleiding mag worden vernieuwd tot een maximum van 30 studiepunten als er reeds maximaal 4 jaren in het hbo is gestudeerd.*

Iemand kan de Ad-opleiding hebben gedaan en daarna bijvoorbeeld al 2 jaren een bacheloropleiding hebben gevolgd (eventueel met een onderbreking), zonder deze met succes te hebben afgerond – samen 4 jaren studie.

Deze persoon kan ervoor kiezen om onderdelen van de eerder gevolgde Ad-opleiding te 'vernieuwen'. Dat betekent dat in samenspraak met de hogeschool voor zo'n opleiding een rooster voor 30 punten gedurende een studiejaar wordt opgesteld, voor eenheden die relevant zijn voor de baan dan wel het aanpassen van de functie.

De student betaalt het wettelijk collegegeld hiervoor, gelet op het feit dat er geen bekostiging van de overheid meer is. Er wordt geen instellingscollegegeld betaald.

Hiermee komt het recht te vervallen om daarna een bacheloropleiding te volgen tegen wettelijk collegegeld. Bij inschrijving voor een bacheloropleiding moet het instellingscollegegeld worden betaald en is er geen bekostiging meer voor de hogeschool.

Voorbeelden en inspiratie

Bovenstaande voorbeelden en opties voor iemand die wil, kan en moet doorstuderen binnen het formele onderwijssysteem, zijn vooral ter inspiratie bedoeld. Er kan niet van de ene op de andere dag een pot met geld worden toegevoegd aan de onderwijsbegroting, zonder te weten wat de effecten van de bestedingsmogelijkheden zijn op het daadwerkelijk studiegedrag. De experimenten met vraagfinanciering (geef mensen een budget om zelf te besteden bij hogescholen, privaat en bekostigd) hebben laten zien dat het verschrikkelijk lastig is om daarover voorspellingen te doen. Het menselijk gedrag kan alle kanten opschieten, met het verminderen van de kosten toch wel als eerste gedachte.

Vandaar dat die genoemde gevallen vooral leunen op het feit dat de betrokkene nog recht heeft op het gaan doen van een studie tegen het fourneren van het wettelijk collegegeld. Daarnaast is er nog in principe geld op de plank voor het bekostigen van en door de hogeschool, zodanig dat het besteden ervan in de lijn der (overheids)verwachtingen kan worden gezien.

Het kan een stap zijn naar een serieuze discussie over het effectief besteden van het budget. Maar ook over wat voor de persoon zelf en de werkgever kan worden gezien als 'return on investment' – binnen het profijtbeginsel. Niet alle scenario's lenen zich voor het scharen onder het adagium van 'de overheid zorgt voor scholing als dat nodig is voor onze economie en maatschappij'.

Privaat besteden

Hierboven is in alle gevallen uitgegaan van het inzetten van een budget bij de bekostigde hogescholen. Maar uiteraard zijn er wellicht mogelijkheden om voor die voorbeelden te bezien of een soortgelijke constructie voor de private instellingen is te vinden. Dat zou kunnen betekenen dat de student ook daar het wettelijk collegegeld betaalt en de overheid zorgt voor een gelijk bedrag als voor de bekostigde hogescholen – alleen voor die gevallen.

Maar dan is het de vraag of daarmee kostendekkend is te werken of dat er juist geld aan wordt verdiend. Moet dan de bekostiging van de overheid een aanvulling op het wettelijk collegegeld zijn (dat normaal gesproken lager is dan het cursusgeld), zodanig daarmee evenveel wordt betaald als de reguliere private student ook moet doen? Onderzoeken dus maar.

Na de Bachelor

Iemand die een Bachelor heeft afgerond, mag opgaan voor een bekostigde Master, met eveneens het betalen van wettelijk collegegeld. Deskundigen kunnen onderzoeken wat dit betekent als iemand zich wil laten omscholen. Voor de Ad geldt dat er sprake is van een parallel systeem met de Bachelor, dus daarom is er meer te 'regelen'. We wachten het af.